

 **Kraków**

MAGAZYN MŁODYCH

# MŁODY KRAKÓW

**Czytajże!**

nr 43 • maj 2024 • [www.mlodziez.krakow.pl](http://www.mlodziez.krakow.pl) • ISSN 2657-585X

## Muzyczny bunt wobec władzy

**Czy słonie lubią muzykę klasyczną?**



Zajrzyj na  
naszego  
Facebooka



## Droga Czytelniczko, Drogi Czytelniku

oddajemy w Twoje ręce numer, któremu przewodzi motyw muzyczny. W ramach niego:

- ▶ Kamila pisze o kobietach, które podbiły branżę muzyczną. Jeśli więc zastanawiacie się, o co chodziło z Lady Gagą ubraną w mięso albo dlaczego Taylor Swift jest tak popularna – poszukajcie odpowiedzi w tym tekście;
- ▶ Monika cofnęła się do 1992 roku, żeby zobaczyć, co zdominowało listy przebojów w tamtym czasie. Jak się okazuje, część piosenek sprzed ponad 30 lat została z nami do dziś;
- ▶ Alicja sprawdziła, co nauka mówi nam o wpływie muzyki na rośliny i zwierzęta. Przeczytaj, jeśli ciekawi Cię, jakiej muzyki lubią słuchać koty oraz w jaki sposób muzyka przyspiesza wzrost roślin;
- ▶ Angelika opowiada, co słuchanie muzyki robi z mózgiem. Przed jakimi chorobami może ochronić i jakie kompetencje pomaga nabyć? Koniecznie przeczytaj;
- ▶ Martyna przypomina, jaką rolę miała muzyka w PRL-u. Z artykułu dowiesz się, na jakie festiwale jeździli muzycni buntownicy oraz jakich piosenek słuchali antysystemowcy;
- ▶ Wiktoria zaprasza w podróż, której przystankami są kolejne etapy rozwoju muzyki. Dzięki nim dowiesz się, czym jest czurynga oraz dlaczego uwertura Czajkowskiego nazywana jest wystrzałową;
- ▶ Wojtek zwraca uwagę na piosenkę Beatlesów, która miała swoją premierę w zeszłym roku, czyli... 45 lat po śmierci jednego z jej autorów;
- ▶ Bonus: Eryk porozmawiał z prawdziwym wirtuozem YouTube! Na łamach numeru gości założyciel kanału piłkarskiego „Footbreak”.

A teraz usiądź wygodnie w kąciaku muzycznym i wsłuchaj się w przekaz naszych tekstów. Miłej lektury! 😊

Anna Kulma

# Spis treści

**03 • W rytmie kobiecej rewolucji**

**06 • Wydanie specjalne - 1992**

**07 • Czy słonie lubią muzykę klasyczną**

**09 • Symfonia-Synaps: Neurologia za Nutami**

**11 • Muzyka kontra władza**

**13 • Od bębna do głośnika**

**15 • Utwór wydany 45 lat po śmierci**

**17 • Zawód piłkarski youtuber. Kiedy kończy się hobby, a zaczyna praca**



**Czasopismo**  
**„Młody Kraków – Czytajże!”**  
**ukazuje się w ramach Programu**  
**aktywnego uczestnictwa młodzieży**  
**w życiu miasta „Młody Kraków”**  
**na lata 2024-2028.**

Wydawca:  
**Urząd Miasta Krakowa**  
**Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia**  
**ul. Dekerta 24, 30-703 Kraków**

**Media społecznościowe:**  
Facebook: @MlodyKrakowCzytajze  
Instagram: @mlody\_krakow\_czytajze

Kontakt z redakcją:  
**e-mail: redakcja@ksmowcow.pl**  
**tel. 534 975 594**

**Numer redagowali:**  
Anna Kulma (redaktor naczelna),  
Kamila Przytuła,  
Monika Basista,  
Alicja Bazan,  
Angelika Grzywa,  
Martyna Lichosik,  
Wiktoria Gawęda,  
Wojtek Zalewski,  
Eryk Ślęczka



STOWARZYSZENIE  
DEMOKRACJA  
W PRAKTYCE

**Opracowanie graficzne,**  
**pomoc redakcyjna i korekta:**  
QR Communication

**Okładka:**  
fot. Freepik

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo ich skracania, zmiany tytułów oraz redakcyjnego opracowywania tekstów przyjętych do druku. Fotografie zamieszczone w magazynie są ogólną ilustracją tekstów, nie zawsze przedstawiają bohaterów artykułów.

Archiwum wydań





# W rytmie kobiecej rewolucji

**W branży muzycznej wciąż dominują mężczyźni. W 2022 roku w Stanach Zjednoczonych, na liście przebojów Billboard's Hot 100 utwory skomponowane przez kobiety stanowiły zaledwie czternaście procent.**

## Just Whitney...

Zaczynała od śpiewania w dziecięcym chórze gospel, a skończyła jako światowej sławy piosenkarka, która na zawsze zapisała się w historii muzyki. Pierwszy album wydała w 1985 roku, tytułując go swoim imieniem i nazwiskiem. Do dziś sprzedano ponad 25 milionów egzemplarzy płyty „Whitney Houston”, co czyni krążek jednym z najczęściej kupowanych albumów w USA i na świecie. Ostatecznie piosenkarka wydała siedem albumów studyjnych.

W latach 80. ubiegłego wieku, Houston jako pierwsza kobieta w historii znalazła się na szczycie listy Billboard 200 (lista zawierająca zestawienie dwustu piosenek, które najlepiej sprzedają się w Stanach Zjednoczonych). Z kolei



Fot. David Shankbone/WIKIPEDIA

Są w świecie muzyki artystki, które pomimo niesprzyjających warunków, podejmują wyzwanie zmiany pozycji kobiet w branży.

## Królowa pop-u i prowokacji

W latach 80. jedną z najbardziej wpływowych kobiet stała się Madonna. Do dziś uznaje się ją za ikonę muzyki pop. Pierwsza przedstawiła siebie jako kobietę silną i niezależną, a równocześnie świadomą swojej urody. Stała się inspiracją kobiet, które zaczęły postrzegać swoją kobiecość nie tylko przez pryzmat bycia żoną i matką.

Solową karierę rozpoczęła wydaniem albumu „Madonna” w 1983 r. Przez ponad 40 lat działalności muzycznej, artystka zgromadziła ponad 300 nagród. Siedem z nich to Grammy, czyli najbardziej prestiżowa nagroda muzyczna w Stanach Zjednoczonych. Wokalistka wciąż tworzy. Opublikowała dotąd 14 albumów, ostatni „Madame X” pojawił się w 2019 roku.

Madonna jako pierwsza kobieta zaczęła szokować swoją prezencją na scenie. Jej występy były pełne prowokujących, niejednoznacznych treści. Łamała tym samym społeczne konwenanse. Wielokrotnie oskarżano ją o satanizm, obrzędy uczuć religijnych i obyczajowych. Przykładem jednej z prowokacji jest teledysk do piosenki „Like a Prayer” z 1987 roku. Madonna znajduje się tam w otoczeniu płonących krzyży, gdzie tańczy i całuje Jezusa.

**„Wszystkim niedowiarkom, krytykantom oraz tym, którzy mówili, że czegoś nie mogę, nie powinnam lub jest mi zabronione, powiem tylko, że wasz opór uczynił mnie silniejszą, bardziej zaciekłą, uczynił mnie kobietą walczącą o swoje prawa...”**

**Madonna**



w 2008 roku magazyn „Rolling Stone” umieścił artystkę na liście stu najlepszych gwiazd muzyki w całej historii. Sukces Whitney Houston miał także duże znaczenie dla afroamerykańskiej społeczności, którą reprezentowała artystka. Teledyski piosenkarki pojawiały się w MTV – najpopularniejszej amerykańskiej stacji muzycznej, zdominowanej w latach 80. przez białych mężczyzn. Autorka najbardziej znanej wersji utworu „I will always love you” stała się inspiracją dla innych ciemnoskórych artystek, m.in. Beyonce, Alicii Keys czy Janet Jackson. Sama Whitney – jak przyznaje w wywiadach – była szykanowana ze względu na swój kolor skóry w czasach młodości, co odbierało jej pewność siebie.

**„Możesz oszukiwać ludzi. Możesz oszukać każdego o każdej porze dnia, ale nie możesz oszukać siebie. W nocy, kiedy wracasz do domu, musisz być ze sobą szczerą”.**

**Whitney Houston**

### Just Dance

Lady Gaga, a tak naprawdę Stefani Joanne Angelina Germanotta, jest wymieniana wśród najlepszych wokalistek XXI wieku. Zadebiutowała w 2008 roku płytą „The Fame”. Album wzniosł wokalistkę na szczyty list streamingowych dzięki takim singlom jak „Poker Face” czy „Just Dance”. Lady Gaga wydała dotychczas siedem innych albumów, wzbogacając swoją dyskografię o takie gatunki muzyczne jak jazz, country i rock.

Jako jedyna z nielicznych artystów zdobyła trzy najbardziej prestiżowe nagrody w Stanach Zjednoczonych: Oscara, Złotego Globa i Grammy. Pierwsze dwie otrzymała za utwór „Shallow”. To piosenka z filmu „Narodziny Gwiazdy”, w którym wokalistka zagrała także główną rolę. Na przestrzeni lat jej twórczość została nagrodzona trzynastoma Grammy.



Fot: Chairman of the Joint Chiefs of Staff from Washington D.C., United States; WIKIPEDIA

Lady Gaga słynie z wyrażania siebie i swojego zdania bezkompromisowo. Szczególnie kontrowersyjna była jej suknia wykonana z mięsa, w której pojawiła się podczas gali MTV Video Music Awards w 2010 roku. Powodem jej zachowania była chęć wsparcia żołnierzy, którzy po ujawnieniu swojej odmiennej orientacji seksualnej, zostali wyrzuceni z wojska. Kobieta od początku swojej kariery aktywnie wspiera społeczność LGBT nie ukrywając, że sama do niej należy. Ubranie się w mięsną stylizację miało pokazać, że każdy człowiek jest wewnątrz taki sam. Performance był również skierowany przeciwko ogólnemu zabijaniu – zarówno zwierząt, jak i ludzi podczas wojen.

**„Jeśli masz marzenie – walcz o nie! To dyscyplina i pasja. Nie chodzi o to, ile razy coś Ci się nie powiodło, ale o to, ile razy upadłaś i wstałaś ponownie! Bądź dzielna i walcz o to, czego chcesz”.**

**Lady Gaga**

### Queen Bey wciąż na szczycie

Pop, soul, house, hip-hop, trap, disco, rock, gospel, reggae, country, jazz – wszystkie te gatunki muzyczne można znaleźć w twórczości Beyonce. Ta umiejętność i talent do próbowania nowych rzeczy doprowadziły ją na szczyt. Artystka w swoich piosenkach porusza ważne tematy społeczne, m.in. sprzeciwia się rasizmowi i wspiera feminizm. W 2020 roku wydała singiel „Black Parade”. Utwór odnosił się do protestów wobec nierówności rasowej w USA, co związane było ze śmiercią George’a Floyda. Z kolei album „Renaissance” z 2022 roku inspirowany jest społecznością LGBT. Jego przekaz dotyczy pewności w wyrażaniu siebie, hedonizmu i przyjemności. Kobieta jest inspiracją dla afroamerykańskiej społeczności, która widzi w niej autorytet i siłę. W albumie pt. „Lemonade” Beyonce przedstawia problemy czarnoskórych kobiet, podkreślając ich niezależność i wytrwałość.



**„Najbardziej urzekającą rzeczą, jaką może zrobić kobieta, jest pewność siebie”.**

**Lady Gaga**

Queen B, jak bywa nazywana artystka, jest najczęściej nagradzaną osobą przez National Academy of Recording Arts and Sciences w historii. Posiada aż 32 nagrody Grammy. Jako jedyna zdobyła 29 nagród MTV Video Music Awards. Kilukrotnie była nominowana do Oscarów i Złotych Globów.

### Muzyczna rekordzistka – Taylor Swift

Taylor Swift już w wieku 14 lat podpisała pierwszy kontrakt z wytwórnią muzyczną. Pomimo, że jej pierwszy album „Taylor Swift” kwalifikuje się do muzyki country, to w jej repertuarze znajdziemy także inne gatunki muzyczne: pop, synth pop, indie rock, indie pop, indie folk.

Taylor jest jedyną artystką na świecie, która zdobyła czterokrotnie Grammy w kategorii Album Roku. W sumie udało się jej zgromadzić 14 nagród Grammy. Taylor jest najlepiej sprzedającą się artystką muzyczną w historii. Dotychczas rozeszło się ponad 50 milionów kopii albumów i 150 milionów kopii singli na całym świecie.



Fot: David Shankbone, WIKIPEDIA

W 2023 roku amerykański tygodnik „Time” przyznał Taylor tytuł „Człowieka Roku”. Jej popularność nadal rośnie, a piosenkarka nie zamierza przestać tworzyć. 19 kwietnia bieżącego roku wydaje swój nowy album „The Tortured Poets Department”. Z kolei w maju wznawia w Europie kolejną część swojej trasy koncertowej „The Eras Tour”, która stała się najbardziej dochodową trasą na świecie. Trasa jest przekrojem przez wszystkie dziesięć albumów artystki, różne gatunki muzyczne i etapy życia.



Fot: John Ferguson, WIKIPEDIA

Co ciekawe, obecnie Taylor nie posiada praw do wszystkich swoich albumów, ponieważ zostały one sprzedane wbrew jej woli w 2019 roku przez wytwórnię muzyczną Big Machine Records, z którą wcześniej współpracowała. Wokalistka nie załamała się jednak tym zdarzeniem. Postanowiła ponownie nagrać sześć początkowych albumów ze swojej dyskografii. Reedycje płyt mają przy tytule dopisek „Taylor’s Version”. Oznacza to, że Taylor ma do nich pełne prawa.

**„Bez względu na to, co dzieje się w życiu, bądź dobry dla ludzi. Bycie dobrym dla innych to wspaniałe dziedzictwo, które można pozostawić”.**

**Taylor Swift**

Wszystkie teksty piosenek są napisane przez wokalistkę osobiście. Porusza w nich różnorodne tematy. W utworze „The Man” pokazuje podwójne standardy dotyczące kobiety na co dzień. „Shake it off” to utwór do hejterów – symbol tego, że bezpodstawne opinie innych nie mają znaczenia i nie powinny definiować naszej osoby. Natomiast „You need to calm down” to piosenka mówiąca o równości wszystkich ludzi – niezależnie od płci, koloru skóry czy orientacji seksualnej.

### Czy kobiety przejmą dowodzenie?

Branża muzyczna dynamicznie się zmienia – w końcu musi odpowiadać na trendy społeczne. Daje to szansę na rozwój kobiet w świecie muzyki. Początkujące artystki mają coraz więcej idolek, które mogą inspirować ich ścieżkę kariery.

**Kamila Przytuła**





# Wydanie specjalne – 1992

**Kto okazał się ulubieńcem słuchaczy, czyja twórczość pozostawiła wiele do życzenia i co było najważniejszym wydarzeniem muzycznym? Zapraszamy na przegląd 1992 roku.**

Rok 1992 okazał się niezwykle obfity w muzyczne przeboje. Największą popularnością cieszył się hard rock, pop, a także... reggae. Na listach przebojów nie zabrakło najważniejszych osobistości sceny muzycznej, ale na rynku pojawiło się też kilka debiutanckich peretek.

## Czego się słuchało?

To był rok Michaela Jacksona, który na polskich listach przebojów zabłysnął aż pięcioma utworami, między innymi piosenką „Black or White”. Niezwykły sukces osiągnął też zespół Guns N' Roses, którego „November Rain” okazał się ulubionym utworem słuchaczy i zajął pierwsze miejsce wśród polskiej społeczności. Uznanie melomanów zdobyła również Nirvana podbijająca rynek z piosenką „Smells Teen Like Spirit”. Polską listę zamykał utwór „Hail! Hail! Rock 'n' Roll” Garlanda Jeffersa.

**„To był rok Michaela Jacksona, który na polskich listach przebojów pojawił się aż z pięcioma utworami, między innymi z „Black or White”**

Spośród polskich wykonawców prym wiodli: Kult i ich „Czarne Słońce”, Róże Europy z hitem „Jedwab” oraz Perfect z piosenką „Nie płacz Ewka”. „Mydélko Fa” Mariusza Czajki i Marleny Drozdowskiej zajęło 96. miejsce.



Fot.: Constru-centro/WIKIPEDIA



Guns N' Roses; Fot.: Raph\_Phl, WIKIPEDIA

„Jednym z największych wydarzeń muzycznych okazał się koncert na cześć Freddiego Mercury’ego, który odbył się 20 kwietnia na arenie Wembley w Londynie.”

### Co na stałe zostanie w pamięci słuchaczy?

Fani muzyki hard rockowej i rockowej mogli zaliczyć ten rok do udanych. Ponadczasowymi okazały się „Sing Hallelujah” oraz „It’s my life” Dr Albana. Nie można też zapomnieć o „wiecznych romantykach”, o których zadbała Whitney Houston z piosenką „I will always love you”.

**Monika Basista**

### Powiew świeżości na rynku muzycznym

Pomimo wyraźnej dominacji gwiazd, które już wcześniej zapisały się na kartach historii, w 1992 roku nie zabrakło również nowych perełek. Wśród nich był Billy Ray Cyrus, który przetał rockową dominację całego roku i zadebiutował ze swoim singlem „Achy Breaky Heart”, a później również z albumem „Some Gave All”.

### Najważniejsze wydarzenie roku

Jednym z największych wydarzeń muzycznych okazał się koncert na cześć Freddiego Mercury’ego, który odbył się 20 kwietnia na arenie Wembley w Londynie. Wydarzenie miało na celu upamiętnić zmarłego pod koniec 1991 roku wokalistę, a całą kwotę zebraną podczas organizacji koncertu przeznaczono na cele charytatywne. 72 tysiące biletów wyprzedano się w zaledwie dwie godziny. Wśród gwiazd, które wystąpiły na koncercie, znaleźli się Guns N’ Roses, Elton John czy Metallica.



Billy Ray Cyrus; Fot.: Domena publiczna; WIKIPEDIA





# Czy słonie lubią muzykę klasyczną?



**Muzyka wywołuje poruszenie nie tylko wśród ludzi. Jej wpływowi ulegają także mieszkańcy ogrodów zoologicznych i botanicznych.**

Badania nad tym, jak muzyka i różne jej rodzaje wpływają na człowieka, trwają już od kilku wieków. Natomiast ponad sto lat temu pojawiły się pierwsze obserwacje reakcji zwierząt na określone dźwięki. Latem 1921 roku badacze włączyli utwory jazzowe na terenie dzisiejszego Central Park Zoo w Nowym Jorku. Okazało się, że zwierzęta różnych gatunków przejawiały silne, jednak bardzo różne reakcje: od strachu po zaciekawienie. W kolejnych latach pojawiały się nowe eksperymenty w różnych miejscach na świecie. Wykorzystywano w nich gatunki muzyczne o różnej częstotliwości i głośności. Dało to początek nowej dziedzinie wiedzy: zoomuzykologii, która zajmuje się badaniem wpływu muzyki na zwierzęta.

## Terapia poprzez dźwięki

O muzykoterapii słyszy się zwykle w kontekście zajęć terapeutycznych, prowadzonych dla dzieci lub dorosłych. Mało kto wie, że muzyka znajduje terapeutyczne zastosowanie również w pracy ze zwierzętami. Odpowiednio dobrana, może przyczynić się do zmniejszenia u zwierząt napięcia, uspokojenia tętna czy zredukowania agresji. Taka wiedza jest szczególnie pomocna na przykład podczas przygotowywania zwierzęcia do operacji czy trudnych zmian, które mają zajść w jego otoczeniu. Profesor Carles Snowdon, psycholog z Uniwersytetu Wisconsin-Madison, udowodnił,

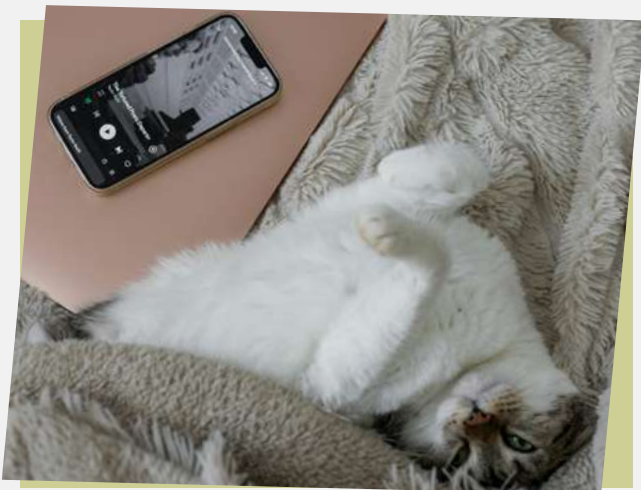


że wzorce muzyczne odzwierciedlające mruczenie kotów i miauczenie kociąt wywołują u tych zwierząt pozytywną reakcję. Wiolonczelista David Teje od lat tworzy muzykę z myślą o psach, kotach, małpach i koniach. Jego utwory przypominają dźwięki, jakie te zwierzęta wydają z siebie, kiedy czują się bezpieczne i zrelaksowane. Co ciekawe, zwierzęta mogą czerpać przyjemność nie tylko z odbierania wrażeń muzycznych, ale również z wytwarzania dźwięków. Dla przykładu – ptaki podczas świergotania doświadczają przyływu dopaminy.

## Czy rośliny słuchają muzyki?

Wpływ muzyki na rośliny zaczęto badać później niż jej wpływ na zwierzęta. Pierwszy naukowy eksperyment został przeprowadzony w 1962 roku w Indiach. Doktor T.C. Singh puszczał muzykę klasyczną hodowanym w szklarni niecierpkom. Rośliny, które jej „słuchały”, urosły o 20% więcej od pozostałych. Wyższe wyrastały również te rośliny, których nasiona poddano wpływowi muzyki.

**„Co ciekawe, zwierzęta mogą czerpać przyjemność nie tylko z odbierania wrażeń muzycznych, ale również z wytwarzania dźwięków.”**







**„Rośliny, które „słuchały” muzyki, urosły o 20% wyższe od pozostałych. Wyższe wyrastały również te rośliny, których nasiona poddano jej wpływowi.”**

Jest kilka wyjaśnień, jakie naukowcy podają, kiedy mówią o pozytywnym wpływie odpowiednio dobranej muzyki na wzrost roślin. Pierwsze z nich mówi, że wibracje emitowane przez dźwięki przyspieszają w roślinach proces transportu protoplazmy, białek i wartości odżywczych do komórek rośliny. Inną przyczyną może być to, że określone dźwięki powodują otwieranie się szparek, którymi rośliny oddychają oraz pobierają wodę, co przyspiesza ich wzrost. Wciąż prowadzone są dalsze badania i obserwacje dotyczące korelacji między dźwiękami otoczenia a wzrostem i rozwojem organizmów roślinnych.

### Otwarcie nowych możliwości

Dzięki pojawiającym się nowym wynikom badań nad wpływem muzyki na zwierzęta i rośliny, można skutecznie opracowywać utwory, które będą mogli wykorzystywać w swojej pracy weterynarze, behawiorysty, rolnicy czy sadownicy. To szansa na poprawienie dobrostanu zwierząt i polepszenie ich warunków życia, jak również na opracowanie lepszych zasad pielęgnacji roślin i dbania o ich wzrost. Badacze liczą, że szerokie zastosowanie wiedzy zoomuzykologicznej bezpośrednio przełoży się na poprawienie jakości życia ludzi i usprawnienie ich pracy.



Alicja Bazan



# Symfonia synaps: neurologia za nutami



**Muzyka to nie tylko dźwięki, które rozpieszczają nasze uszy. To podróż przez zakamarki umysłu. Wywołuje reakcje neurochemiczne i elektryczne. Co to znaczy w praktyce?**

Słuchanie muzyki, poza sprawianiem przyjemności, stanowi ciężką pracę dla naszego mózgu. Angażuje kilka obszarów mózgowych, głównie tych odpowiedzialnych za przetwarzanie dźwięku, emocje i pamięć. Mózg pracuje więc na kilku poziomach. Za przetwarzanie dźwięku pod kątem głośności, wysokości i lokalizacji przestrzennej odpowiada kora słuchowa. W całym procesie główną rolę ogrywa istota szara, będąca skupiskiem komórek nerwowych. Poprzez stymulowanie komórek nerwowych, muzyka może wspierać zdrowie naszego układu nerwowego i krążenia czy też regulować emocje.

## **Czy muzyka klasyczna może nas ochronić?**

Badania naukowców z Uniwersytetu Helsińskiego (Finlandia) przeprowadzone przez Irmę Jarvel wykazały, że słuchanie muzyki klasycznej nasila aktywność genów działających ochronnie wobec neuronów. Dwudziestominutowy koncert skrzypcowy Mozarta spowodował zmianę aktywności genów odpowiedzialnych za wydzielanie i transport dopaminy (tzw. „hormonu szczęścia”), funkcjonowanie połączeń synaptycznych (przekazywanie informacji w układzie nerwowym), procesy uczenia się i zapamiętywania, a także ochronę neuronów i neuroge-

nezę (proces powstawania nowych komórek nerwowych). Badanie przeprowadzono w grupie osób osłuchanych muzycznie lub posiadających muzyczne predyspozycje. Autorzy dowodzą, że słuchanie muzyki może obniżyć ryzyko chorób związanych z obumieraniem komórek nerwowych – dzieje się tak np. w chorobie Parkinsona. Co ciekawe, wyniki badań naukowców z mediolańskiego Szpitala Uniwersyteckiego Św. Rafała pokazują, że osobom bez doświadczenia muzycznego wystarczą dwa tygodnie regularnych ćwiczeń gry na pianinie, by dostrzec poprawę stanu zdrowia. Takie badania rzucają nowe światło na znaczenie muzyki w naszym życiu. Pokazują także jej potencjalne zastosowanie w profilaktyce oraz terapii chorób neurodegeneracyjnych. Muzyka jest zatem nie tylko źródłem przyjemności, ale również ważnym elementem dbania o zdrowie mózgu.

**„Poprzez stymulowanie komórek nerwowych muzyka może wspierać zdrowie naszego układu nerwowego i krążenia czy też regulować emocje.”**







## Akordy neuroplastyczności

Muzyka wpływa na neuroplastyczność, stymulując mózg do tworzenia nowych połączeń neuronalnych i wzmacniania już istniejących. Neuroplastyczność jest zdolnością mózgu do zmiany i adaptacji w odpowiedzi na doświadczenia, uczenie się i środowisko. Oznacza to, że mózg sam rekonstruuje strukturę nerwową i organizuje przepływ informacji między dwiema półkulami. Prowadzi to do jego sprawniejszego działania. Z tego względu, muzyka jest wykorzystywana w rehabilitacji po urazach mózgu lub w terapii różnych zaburzeń neurologicznych. Słuchanie muzyki lub granie na instrumencie może pomóc w odzyskaniu utraconych funkcji poznawczych lub w rozwoju nowych umiejętności. Ma również ogromny wpływ na rozwój dzieci. Uczestnictwo w zajęciach muzycznych wzmacnia zdolność do uczenia się nowych informacji, mowy, czytania ze zrozumieniem i komunikacji. W efekcie, dzieci słuchające i tworzące muzykę często mają wyższe IQ. Zwiększa się ich zdolność skupienia oraz osiągają lepsze wyniki testów.

**„Osobom bez doświadczenia muzycznego wystarczą dwa tygodnie regularnych ćwiczeń gry na pianinie, by dostrzec poprawę stanu zdrowia.”**



## Rytmy i hormony

Wieczorny spacer, impreza, spotkanie ze znajomymi, relaks po szkole czy pracy... Każda z tych sytuacji wprawia człowieka w zupełnie inny stan emocjonalny. Z kolei konsekwencją naszego nastroju jest wybór muzyki pasującej do danego momentu. Niektóre osoby, gdy są smutne, włączają melancholijną „nutę”, a inne – wręcz przeciwnie – wybiorą piosenkę na poprawę humoru. Muzyka ma głęboki wpływ na nasze samopoczucie. Aktywuje obszary mózgu odpowiedzialne za odczuwanie emocji, czyli układ limbiczny (regulowanie zachowań związanych z emocjami), w tym ciało migdałowate (ośrodek mózgowy) i hipokamp (niewielką strukturę mózgu położoną w płacie skronio-



wym). Słuchanie muzyki prowadzi do uwalniania różnych hormonów i neuroprzekaźników, takich jak endorfiny, powszechnie zwane „hormonami szczęścia” czy dopaminy odpowiedzialnej m.in. za energię, motywację czy samopoczucie. Endorfiny potrafią łagodzić ból i zwiększyć uczucie euforii. Dopamina z kolei zwiększa poczucie satysfakcji czy przyjemności. Zależność między hormonami a muzyką sprawia, że dźwięki klasyki są w stanie zredukować stres i napięcie poprzez obniżenie kortyzolu (hormonu stresu). Tym samym, bardziej dynamiczne piosenki nastroją nas radością i energią.

## Od małego na całego

Już od najmłodszych lat można korzystać z dobrodziejstw słuchania muzyki. Badania dowodzą, że maluchy ekspozowane na dźwięki (zwłaszcza muzyki klasycznej) częściej się uśmiechają i stają się bardziej komunikatywne. Pozytywny wpływ muzyki na rozwój dzieci w okresie ciąży potwierdziły m.in. badania Profesor Carles Escera z Wydziału Psychologii i Instytutu Neurologii Uniwersytetu w Barcelonie. Zaobserwowano w nich, że dzieci, które słuchają muzyki, często wykazują większą empatię, lepiej rozumieją emocje innych i są bardziej otwarte na nowe doświadczenia. Dźwięk ma wielowymiarowy wpływ na rozwój poznawczy, od stymulowania wyobraźni i kreatywności, po poprawę zdolności rozwiązywania problemów i analitycznego myślenia.

## Playlista neurobiologów

Doktor Indre Viskontas z Uniwersytetu w San Francisco stał na czele projektu realizowanego przez międzynarodowy zespół neurobiologów w celu stworzenia playlisty na poprawę nastroju. Ostatecznie zawarto w niej 15 utworów. Przygotowany przez badaczy zestaw piosenek dostępny jest dla wszystkich, na różnych platformach streamingowych, takich jak Spotify czy Apple Music. Dla chętnych przetestowania działania playlisty stworzonej przy pomocy nauki podajemy tytuł: „Now That’s What I Call Dopamine Daydreams”.



# Muzyka vs władza

## O tym, jak Polacy buntowali się w czasach PRL-u za pomocą muzyki.

**Polska Rzeczpospolita Ludowa to okres powszechnej cenzury. Władza kontrolowała obywateli na każdej płaszczyźnie życia. Pomimo ograniczenia wielu praw i wolności, Polacy nie poddawali się. Jedną z metod sprzeciwu wobec komunistycznego reżimu była muzyka. Pełne gwiazd festiwale okazały się nietuzinkowym sposobem na przeciwstawienie się wrogowi.**

### Muzyka ku pokrzepieniu serc

Muzyka czasów komunistycznych, szczególnie lat późnego PRL-u, przepełniona jest eksperymentami. W nowych zespołach i reprezentowanych przez nich nurtach Polacy buntowali się przeciwko reżimowi. Publiczność podziwiała muzyków, którzy podejmowali się trudnej sztuki ominięcia cenzury, walcząc o wolność słowa i równość oraz ukazując szarą rzeczywistość frustrującego PRL-u. Wiadomo było, że członkowie takich zespołów ryzykują aresztowaniem, więzieniem czy inną karą za sprzeciw wobec władzy.

Na listach przebojów lat 80. XX wieku królowali m.in.: Kult, Maanam, T.Love, Lady Pank i Dezerter. Hitami okazały się utwory „Chcemy być sobą” Perfectu i „Mój jest ten kawałek podłogi” zespołu Mr Zoob. Druga z piosenek opisuje historię uwięzionego mężczyzny, którego desperackie wołanie jest alegorią dążeń wolnościowych Polaków. Z kolei „Biała flaga” zespołu Republika w założeniu nie zawierała politycznego przesłania. Polacy interpretowali ją jednak jako piosenkę o poddaniu się systemowi, który niszczy ludzką psychikę. Co ciekawe, Służby Bezpieczeństwa zmusiły? Radiową Trójkę do usunięcia ze swojej listy przebojów utworu „Mniej niż zero” zespołu Lady Pank. Piosenki, które są teraz puszczone w stacjach radiowych na okrągło, kiedyś reprezentowały sprzeciw wobec warunków życia w PRL-u. Zespoły te wywodziły się

**„Piosenki, które są teraz puszczone w stacjach radiowych na okrągło, kiedyś stanowiły wartość twardego sprzeciwu wobec warunków życia w PRL-u.”**

z nurtu punk-rocka i stanowiły inspirowany Zachodem sposób wyrażania swojej tożsamości. Nie podobało się to władzy komunistycznej, która poprzez ścisłą cenzurę starała się ograniczać karierę większości takich muzyków.

### Muzyczny obraz strajków

PRL to czas licznych strajków i manifestacji. W ich trakcie dochodziło nawet do śmierci cywilów i wielkich tragedii społecznych. Muzyka była narzędziem ukojenia frustracji oraz hymnem pożegnalnym dla osób, które poświęciły się walce o obalenie systemu. Wiele piosenek miało być lekarstwem na serce zranione przez służby komunistyczne. Przykładem jest utwór Krzysztofa Dowgiałły – „Ballada o Janku Wiśniewskim”. Autor inspirował się wydarzeniami z grudnia 1970, kiedy to strajki w Gdyni, Gdańsku, Szczecinie i Elblągu zostały brutalnie stłumione przez milicję



„Mental Cut” – Winyl Long Play Polskie Nagrania SX 2221  
Label side B. Fot.: Kacper Perschke – Praca własna, WIKIPEDIA





## „Wielu muzyków, chcąc zrobić karierę, szło na kompromis z ówczesną władzą.”

i wojsko. Uwiecznił on w piosence zastrzelenie młodego Zbyszka Godlewskiego. Utwór zyskał szeroką rozpoznawalność, gdy Krystyna Janda zaśpiewała go w głośnym filmie Andrzeja Wajdy – „Człowiek z żelaza”. Muzyka przez kolejne lata przypominała społeczeństwu o tragicznych sytuacjach, czasem niosąc pocieszenie.

### Jarociński festiwal muzyczny

Festiwal muzyczny w Jarocinie po raz pierwszy odbył się już w latach 70. XX wieku. Jednak największą sławę zdobył dopiero w latach 80., gdy stał się największym festiwalem muzyki rockowej w bloku wschodnim. Znany także pod nazwą „Festiwalu Muzyków Rockowych”, powstał z inicjatywy Waltera Chełstowskiego i był odskocznią od szarej, przygnębiającej rzeczywistości. Zasady cenzury nie były przestrzegane (zwłaszcza na początku lat 80.), więc artyści mieli nieograniczoną możliwość wyrażenia frustracji i buntu. Jarocin stanowił jedyne w swoim rodzaju miejsce dla grup niezależnych muzycznie. Tylko tam mogły liczyć na większą publiczność. Grano głównie rock, heavy metal, reggae czy blues. Festiwal zdominował jednak punk rock, budząc sensację wśród młodych ludzi ze względu na swoją odrębność subkulturową. Na scenie występowały takie zespoły jak: T.Love, Dżem, Dezerter, Republika, TSA, Sztynny Pal Azji



Maanam w katedrze w 1985. Fot. HerziPP - Praca własna, WIKIPEDIA



Koncert zespołu Stekiera na Festiwalu Muzyków Rockowych w Jarocinie (4 sierpnia 1984). Fot. Mirosław Makowski, WIKIPEDIA

miały możliwość otwartego sprzeciwu wobec władzy. W późniejszych latach, Solidarność rozdawała tutaj ulotki szerzące wartości opozycyjne do systemu władz komunistycznych. Festiwal stał się miejscem formowania się nowego społeczeństwa, złożonego z młodych ludzi chcących zmian w tamtejszej Polsce.

### Muzyczne gwiazdy łagodnego nurtu PRL

Nie wszyscy twórcy w tak otwarty sposób sprzeciwiali się władzy i panującemu ustrojowi. Wielu muzyków, chcąc zrobić karierę, szło na kompromis z ówczesną władzą. Dzięki temu mogli występować na przeróżnych festiwalach, między innymi na Krajowym Festiwalu Polskiej Piosenki w Opolu czy Sopot festival. Owi artyści budowali swój wizerunek głównie poprzez trasy muzyczne w krajach bloku wschodniego. Pojawiali się także w telewizji czy na wspomnianych festiwalach. Do tego nurtu należeli m.in. soliści, tacy jak: Maryla Rodowicz, Czesław Niemen czy Krzysztof Krawczyk oraz zespoły typu Czerwone Gitary i Bajm. W swoim sprzeciwie wobec władzy nie byli tak radykalni, jak grupy występujące w Jarocinie. Skupiali się na muzyce i dobrym wizerunku wśród społeczeństwa, zyskując przy tym sławę i popularność. Gwiazdy te stanowiły nieodłączny element polskiej kultury w okresie PRL-u, a ich twórczość pozostała z nami do dziś.

Martyna Lichosik



Idee Five na Dużej Scenie podczas Festiwalu Jarocin 1985. Fot. Maderformusicteam - Praca własna, WIKIPEDIA

i nie tylko. Wykonawcy mieli szansę debiutu i promocji swoich singli muzycznych. Publiczność przyjmowała ich ciepło, utożsamiając się z wartościami przekazywanymi w piosenkach. Jarocin, oprócz pełnienia funkcji „czysto muzycznej”, był także miejscem rozwoju opozycji wobec systemu władzy, co zauważyło SB interesując się festiwalem od 1983 roku. Jarocin zachował jednak niezależność muzyczną, malując barwny obraz wielu subkultur, które

# Od bębna do głośnika

Towarzyszy nam na każdym kroku. Aby się nią cieszyć, wystarczy nawet smartfon – kiedyś wymagało to bębnow i perkusji ze zwierzęcych kości. Jak powstawała muzyka?

Przygodę z muzyką rozpoczynamy na przystanku prehistoria. Powstało wiele hipotez na temat czasu i miejsca powstania muzyki pierwszych ludzi. Najpopularniejsza z nich głosi, że pierwszymi muzykami byli przedstawiciele gatunku homo sapiens, żyjący około 40 000 lat przed naszą erą. Nasi przodkowie, poprzez śpiewanie, wydawanie odgłosów, klaskanie, uderzanie kamieniem o kamień czy granie na piszczałkach wykonanych z kości, próbowali naśladować otoczenie, wyrażać swoje emocje i komunikować się ze stadem. Być może muzyka towarzyszyła im również podczas pogrzebów, polowań, rytuałów, tańców czy towarzyskich spotkań. Okazuje się, że zostanie uznawanym w całym stadzie muzykiem wcale nie wymagało

**„Starożytni uznawali muzykę za osobną dziedzinę nauki i traktowali ją na równi z magią.”**

dypłomu ukończenia szkoły muzycznej czy umiejętności władania batutą. Pierwsi muzycy grali na tym, co mieli pod ręką. Najczęściej były to wykonane z kości lub drewna piszczałki i flety, grzechotki, łuki czy bębny z membraną ze skóry zwierzęcej. Do jednego z pierwszych i najciekawszych prehistorycznych instrumentów należy czurynga. To niepozornie wyglądająca deseczka przymocowana do sznurka, która wprawiona w ruch, wydaje świszczący dźwięk. Posługujący się nią w trakcie obrzędów Aborygeni przypisywali jej magiczne właściwości.

## Muzyczni magowie

Ze względu na pojawienie się pisma, nieco więcej wiadomo o muzyce starożytnej Mezopotamii, Egiptu i Grecji. W Mezopotamii, w odróżnieniu od pozostałych cywilizacji, nie powstała notacja muzyczna (system zapisywania dźwięków). Starożytni uznawali muzykę za osobną dziedzinę nauki i traktowali ją na równi z magią. Muzyka przez swój usystematyzowany charakter łączona była z kosmosem, czyli łańcem wszechświata. Wierzone, że odbija ona harmonię wszechświata. Ponieważ tańce i śpiewy traktowano jak zaklęcia, jedynie kapłani mogli dostąpić zaszczytu grania na pierwszych harfach, lirach czy lutniach.



## Egipskie szkoły muzyczne

W Egipcie natomiast wykonywać muzykę mogły również osoby świeckie – w tym kobiety. Rozwojowi kultury muzycznej z pewnością sprzyjała stabilna pozycja tego państwa. To Egipcjanom zawdzięczamy pomysł założenia akademii i szkół muzycznych. Muzyka miała także ogromny wpływ na życie starożytnych Greków. Niezerwalnie łączyła się z innymi dziedzinami sztuki – poetyką, tańcem i teatrem. Wiele mitów próbuje wyjaśnić jej boskie pochodzenie: wynalezienie liry przypisuje się Hermesowi, fletni – Panowi (bożkowi pól i lasów), aulosu (instrumentu zbudowanego z piszczałek) – Atenie. Ponadto wirtuozem kithary (odmiana liry) był Apollo, bóg muzyki. Pierwsze próby tworzenia teorii na temat muzyki stanowiły bezcenne źródło wiedzy dla przyszłych epok.

## Zjednywanie dam serca w średniowieczu

W średniowiecznej Europie, zgodnie z zasadą teocentryzmu, wszelkie dziedziny sztuki takie jak literatura, architektura czy malarstwo podporządkowane były Bogu i zasadom chrześcijańskiej wiary. Tyczyło się to również muzyki. Aż do X wieku w średniowiecznej muzyce kościelnej dominował





**„Twórcy dwudziestego stulecia czerpali z tradycji, jak i próbowali jej zaprzeczyć, szukając nowych ścieżek ekspresji.”**

takie jak opera, fuga czy orkiestra. Do czołowych twórców barokowej muzyki należą m.in. Bach i Vivaldi.

W klasycyzmie, w odróżnieniu od poprzedniej epoki, odchodziło się od skomplikowanych, kontrastujących ze sobą form na rzecz dążenia ku symetrii i doskonałości. Koncerty muzyczne przestały być dziedziną zarezerwowaną wyłącznie dla elit i wysoko urodzonych. Muzyka miała być jasna i przystępna dla wszystkich. Z klasycyzmem kojarzymy wybitnych kompozytorów, takich jak Mozart, Beethoven czy Haydn.

### Burzliwy romantyzm

Burzliwe nastroje polityczne, społeczny niepokój oraz budząca się świadomość narodowa znajdują swoje odzwierciedlenie w muzyce romantyzmu. Stała się ona formą ekspresji, dzięki której kompozytorzy bez ograniczeń wyrażali swoje uczucia. Inspiracje – podobnie jak w literaturze – czerpano z wierzeń, ludowości, fantastyki czy idei syntezy sztuk. Nikomu nie trzeba przedstawiać sylwetek wybitnych twórców, takich jak Fryderyk Chopin, Stanisław Moniuszko, Ferenc Liszt czy Piotr Czajkowski. Ten ostatni zasłynął ze swojej „wystrzałowej” uwertury „Rok 1812”, w której zawarł... dźwięki wybuchów armat.

### Współczesne eksperymenty

Twórcy dwudziestego stulecia czerpali z tradycji, jak i próbowali jej zaprzeczyć, szukając nowych ścieżek ekspresji. Wykształciły się ruchy, takie jak post-romantyzm, impresjonizm, modernizm czy futurizm. Współczesność w muzyce, która trwa od drugiej połowy dwudziestego wieku aż do dziś, należy do jednej z najbardziej zróżnicowanych gatunkowo epok. Eksperymenty, naruszanie przyjętych w kulturze norm oraz potrzeba ekspresji sprawiają, że możemy cieszyć się setkami nowych gatunków, które nierzadko rozgałęziają się na kolejne podgatunki. Nikogo już nie dziwi, że mamy dostęp zarówno do powstałego w USA na początku lat XX jazzu, rocka, metalu, rapu, techno czy muzyki wygenerowanej przez sztuczną inteligencję. Muzyka stała się dostępna na wyciągnięcie ręki. A jakie zmiany w świecie muzyki przyniesie przyszłość? Trzeba czekać... i nastuchiwać!

**Wiktoria Gawęda**

tak zwany „chorał gregoriański” (swą nazwę czerpie od imienia papieża Grzegorza I Wielkiego). Charakteryzuje się on jednogłosowym śpiewem a capella po łacinie, w dodatku wykonywanym jedynie przez mężczyzn. Z biegiem czasu rozpowszechnił się śpiew wielogłosowy, z towarzyszącą melodią organów. Średniowiecze słynie także z twórczości wędrownych poetów-grajków, którzy, poza umiłowaniem dworskich uroczystości, przekazywali zgromadzonemu ludowi legendy czy samodzielnie skomponowane melodie. Utwory przestrzegały przed okrucieństwem bitew, sławiły władców czy zjednywały ku sobie damy serca. Wiele średniowiecznych utworów, jak na przykład „Bogurodzica” czy „Pieśń o Rolandzie”, przetrwało do dziś i znajduje się w kanonie lektur szkolnych.

### Powrót do źródeł

Epoka renesansu zaowocowała wynalezieniem nowych instrumentów. Wśród nich były skrzypce zastępujące średniowieczną lirę oraz instrumenty dęte blaszane, takie jak puzon i kornet. Wtedy stworzono też poprzednik fortepianu, czyli klawikord. Chociaż śpiew nadal odgrywał istotną rolę (zwłaszcza w chórze), to na znaczeniu zyskiwały nowe instrumenty. Korzystano także z udoskonalonych instrumentów starożytnych.

### Barokowy przepych i klasycystyczny krok do ludzi

Barok nie bez powodu określono epoką przepychu. Nowe instrumenty powstawały w coraz bardziej wyrafinowanej formie. Wciąż rozwijała się polifonia, czyli wielogłosowość – wokalna lub instrumentalna. Eksperymenty nad dynamiką, harmonią i polifonią przyniosły nowe gatunki,

**„Epoka renesansu zaowocowała wynalezieniem nowych instrumentów.”**



# Utwór wydany 45 lat po śmierci.



## Czy sztuczna inteligencja doprowadzi do rewolucji w branży muzycznej?

8 listopada ubiegłego roku, dokładnie o godzinie 14:00, świat po raz pierwszy usłyszał piosenkę „Then and now”. Nie byłoby w tym nic dziwnego, gdyby nie fakt, że John Lennon napisał ją i nagrał 45 lat temu. „Ostatnia piosenka Beatlesów” – jednej z najpopularniejszych kapel rockowych wszechczasów – stała się dostępna dzięki poczynionym w ostatnich latach postępom w rozwoju sztucznej inteligencji (*artificial intelligence* – AI).

### Reaktywacja

Kiedy w 1980 roku John Lennon nagrał demo piosenki do dźwięku domowego pianina, nie spodziewał się okoliczności, w jakich singiel zostanie wydany. Dwa lata później wokalista został brutalnie zamordowany, a jego nagranie przepadło na wiele lat. Dopiero, gdy pozostała trójka „żuków” zdecydowała się wydać kolejną płytę, o „Then and now” stało się głośno. Paul McCartney, George Harrison i Ringo Starr planowali dołączyć utwór do zapowiadanego albumu „Anthology”.

### Pułapki w nagraniu

Dźwięk pianina z nagrania pozostawionego przez Lenona był ledwo słyszalny – jego głos zakłócały techniczne uszkodzenia nagrania. „Za każdym razem, gdy chcieliśmy usłyszeć więcej głosu Johna, pianino zakłócało nam dźwięk i na odwrót” – tak prace nad odzyskaniem piosenki komentował pod koniec ubiegłego wieku McCartney. Ponadto, gdy na początku XXI wieku zmarł Harrison, entuzjazm pozostałej dwójki zupełnie zanikł. W przeciwieństwie do innych odzyskanych piosenek, „Then and now” na swoją premierę przed całym światem musiało poczekać jeszcze prawie 30 lat.







**„Zespół opracował technologię opartą na sztucznej inteligencji, która pozwoliła im wyizolować praktycznie dowolny utwór muzyczny (nawet te starożytne) i podzielić wszystkie komponenty na osobne ścieżki dźwiękowe.”**

### Technologiczny przełom

Przełomowy moment nastąpił ponad 10 lat temu, kiedy reżyser Peter Jackson pracował nad serialem dokumentalnym „The Beatles. Get Back” dla Disney+. Jego zespół opracował technologię opartą na sztucznej inteligencji, która pozwoliła im wyizolować praktycznie dowolny utwór muzyczny (nawet te starożytne) i podzielić wszystkie komponenty na osobne ścieżki dźwiękowe. McCartney i Starr zdali sobie sprawę, że to dla nich szansa, aby wreszcie dokończyć „Then and Now”. „Teraz moglibyśmy to zmiksować i nagrać porządną płytę” – powiedział McCartney, po czym nagrał ścieżkę basową. Starr dodał perkusję, a producent Giles Martin wymyślił aranżację smyczków, „tak, jak robił to dla nas dawniej tata Giles’a”.



### Koniec muzyki, jaką znamy?

Wyprodukowanie piosenki wzbudziło kontrowersje. Pojawiały się wątpliwości, czy to na pewno autorska wersja, a nie głos Johna Lennona w interpretacji sztucznej inteligencji. W czerwcu ubiegłego roku, McCartney twierdził na antenie BBC, że nic nie zostało sztucznie stworzone ani dodane. Gitarzysta zachwalał użycie AI: „udało nam się odzyskać czystość barwy głosu Johna, dzięki czemu mogliśmy zmiksować płytę tak, jak zwykle to robiliśmy. Dało to pewną swobodę”. McCartney zachwycał się także tym, że w 2023 roku mógł nadal pracować nad muzyką Beatlesów: „pracowaliśmy nad tym wszyscy, więc jest to autentyczne nagranie całego zespołu”.

Do sprawy odniósł się również syn zmarłego wokalisty, Sean Ono Lennon: „Mojemu tacie na pewno bardzo by się to spodobało, gdyż zawsze lubił eksperymentować z technologią. To coś naprawdę niesamowitego”.

### AI w muzyce – czy to faktycznie przełom?

Wydaje się, że podobnie jak w innych dziedzinach ludzkiego życia, tak samo w branży muzycznej nie unikniemy AI. Sztuczna inteligencja daje ogromne możliwości. Wiele osób już czuje ekscytację na myśl o tym, ile piosenek będzie można odzyskać za jej pomocą. Odpierając zarzuty sceptyków – problemem nie jest sama technologia, tylko sposób, w jaki będziemy ją wykorzystywać. Brakuje podstawowych regulacji prawnych w zakresie nowych technologii i praw autorskich, które ułatwią muzykom i słuchaczom odnalezienie się w nowej rzeczywistości.

Wojtek Zalewski





# Zawód: youtuber piłkarski. Kiedy kończy się hobby, a zaczyna praca?

**Media społecznościowe mogą być trampoliną do sukcesu. Co sprawia, że jednym udaje się go osiągnąć, a drugim nie? Na to i inne pytania odpowiada Mateusz Piotrowicz, założyciel kanału „Footbreak” w serwisie YouTube oraz członek działu marketingu Warty Poznań.**

► **ERYK ŚLĘCZKA:** Jak zaczęła się Twoja przygoda na YouTube?

**MATEUSZ PIOTROWICZ:** Z YouTubem związany jestem praktycznie od samego początku istnienia platformy. Już w 2010 roku publikowałem kompilacje zagrań piłkarzy czy dopingiu kibiców. Dzisiaj by to nie przeszło – wymogi prawa autorskiego są bardziej restrykcyjne. Natomiast jeśli chodzi o pokazanie swojego wizerunku, to musimy cofnąć się do czasów licealnych, kiedy chodziłem do klasy o profilu dziennikarsko-medialnym. Jak to zazwyczaj bywa w liceach, profil widnieje jedynie w nazwie – w praktyce nacisk kładzie się na rozwój ogólny. Skoro więc w szkole nie mieliśmy nic wspólnego z dziennikarstwem, moja

**„Gdybym dzisiaj miał jeszcze raz zakładać kanał czy jakikolwiek inny projekt audiowizualny w mediach społecznościowych, na pewno zwróciłbym uwagę na to, aby oprawa wideo i audio stała na dobrym poziomie.”**



aktualna narzeczona zaproponowała działanie na własną rękę. Tym sposobem założyliśmy wspólny kanał na YouTube w 2015 roku. Teraz stoi całkowicie pusty – po paru



miesiącach usunęliśmy filmy, które zrobiliśmy. Pierwszy eksperyment nie wyszedł, ale w jego trakcie wyemitowałem kilka treści stricte piłkarskich. Po jakimś czasie uznałem, że może warto podjąć próbę numer dwa. Tym razem na moim solowym projekcie „Footbreak”. I tak już zostało.

► **Czy ważny jest sprzęt, który posiadamy na początku tworzenia projektu w mediach społecznościowych?**

Kiedyś powiedziałbym, że nie aż tak bardzo. Odkąd pamiętam, mówiło się, że najważniejsze są: charyzma, umiejętność zainteresowania widza swoją osobą czy odpowiednie przygotowanie do tematu. Jak najbardziej, jest to niesamowicie istotne, ale niestety nie mamy już 2015 roku, kiedy widza można było przyciągnąć, nagrywając słabej jakości aparatem z telefonu, dodatkowo z kiepskim dźwiękiem. Gdybym dzisiaj miał jeszcze raz zakładać kanał czy jakikolwiek inny projekt audiowizualny w mediach społecznościowych, na pewno zwróciłbym uwagę na to, aby oprawa wideo i audio stała na dobrym poziomie. Niestety, wiąże się to z wydatkami. Chociaż może mówię bzdury, bo widzimy, że np. na TikToku łatwo się wybić, nie mając profesjonalnego sprzętu.

► **Założyłeś kanał w 2016 roku. Pamiętasz moment, w którym mogłeś przestać myśleć o zwyczajnej pracy na etacie?**

Nigdy nie pracowałem na etacie (w klasycznym tego słowa rozumieniu). Nigdy nie podjąłem się pracy fizycznej, pracy w restauracjach czy korporacji. Z samymi firmami





byłem/jestem związany, ale nie jest to pełnoprawny etat, a bardziej zadaniowość. Wszystko, rzecz jasna, to projekty wywodzące się z kanału YT. Oczywiście, to tylko tak przyjemnie wygląda, jeśli chodzi o zagospodarowanie czasu. Łącząc kilka projektów – w tym mój własny – rzadko kiedy wyrabiam się w przyjętej ośmiogodzinnej normie.

**► Jaka myśl przewodnia towarzyszyła Ci, kiedy dopiero zacząłeś budowanie swojej marki? Jaka towarzyszy w chwili, gdy Twój kanał na YouTube śledzi niemal 150 tysięcy osób?**

Szczerze to nie pamiętam... Po prostu się bawiłem, jak przystało na chłopaka z liceum. Kryło się za tym drugie dno, o którym już wspominałem – chciałem spróbować swoich sił w dziennikarstwie. Głównie była to zabawa wynikająca z hobby. Dzisiaj? Przede wszystkim doceniam, że są osoby, które poświęcają swój czas, by oglądać moje treści.

**„Krytykę należy przyjmować, ale hejterów olać i najlepiej od razu blokować. Nie dać im pola na rozwinięcie swoich nieznaczących komentarzy.”**

**► Media społecznościowe dają możliwość pokazania swoich umiejętności naszym wymarzonym pracodawcom. W Twoim przypadku ta teoria sprawdza się idealnie. Po ośmiu latach swojej indywidualnej działalności w internecie, dotączyłeś do Warty Poznań. Jak to wygląda z Twojej perspektywy?**

Możliwość dotarcia do Warty Poznań traktuję w kategorii wielkiego wyróżnienia. Potwierdza to moją wewnętrzną tezę, że zaliczyłem spory progres praktycznie na każdej płaszczyźnie. W końcu zainteresował się mną ekstraklasowy klub. Sociale – wbrew powszechnej opinii – dają



masę możliwości. Jak widać, otwierają też ścieżkę do „normalnej” pracy.

**Myślisz, że praca w internecie jest dla wszystkich?**

Nie, ale z drugiej strony – nie mi to oceniać.

**Sugerując się Twoimi wypowiedziami, z pozytywów pracy w internecie wymieniłbym możliwość działania na własną rękę i łączenia pasji z biznesem. Jakie są negatywy?**

Uzależnienie od nieszczęsnego algorytmu. Obawa o to, żeby z niego nie wypaść. Zależność od wyświetleń do tego stopnia, że jeszcze do niedawna wpływało to na mój ogólny nastrój. Niekiedy nadal wpływa, ale staram się z tym walczyć. Najważniejsze, żeby nie stać się niewolnikiem algorytmu. Nie wszystko się klika!

**Co w Twojej opinii jest największym błędem początkującego twórcy?**

Brak pokory. Poczucie, że „pozjadałem wszystkie rozumy świata i nie przyjmuję żadnej konstruktywnej krytyki”. Z takim myśleniem nie zrobi się progresu. Ale to jak w każdej dziedzinie życia. Błędem jest też wmówienie sobie, że jestem słaby i najlepiej, gdybym niczego nie robił. Takie wrażenie można odnieść po przeczytaniu chamskich komentarzy od frustratów. Najważniejsze, żeby to wszystko wyśrodkować, co jest strasznie trudne, gdy nie ma się doświadczenia. Krytykę należy przyjmować, ale hejterów ignorować i najlepiej od razu blokować. Nie dać im pola na rozwinięcie swoich nieznaczących komentarzy. Po prostu blokować. Bez zastosowania takiego mechanizmu można popaść w poważne kłopoty psychiczne. Sam – rzadko, bo rzadko, ale jednak – miałem myśli typu „a co, jeśli ten gość ma rację, co jeśli faktycznie jestem beznadziejny?”. Z czasem nauczysz się to bagatelizować, ale początki są trudne. Jak wszędzie. Nie dajcie się i róbcie swoje. Pamiętajcie jedno – nie da się przypodobać każdemu.

rozmawiał Eryk Ślęczka,  
zdjęcia: @footbreakyt

# Dzień Otwarty Redakcji

Zapraszamy na warsztaty  
dziennikarskie i integrację  
z naszą redakcją!



**8 czerwca  
(sobota) 2024  
godz. 10:00-14:00**

**Fundacja Nausika  
ul. św. Krzyża 11/1**

*Obserwuj nas na Instagramie  
i Facebooku, aby dowiedzieć  
się więcej!*